

OVERDRUK

UIT HET LANDBOUWKUNDIG TIJDSCHRIFT, MAANDBLAD VAN HET
NED. GENOOTSCHAP VOOR LANDBOUWWETENSCHAP.

46ste Jaargang No. 565

NOVEMBER 1934

Mededeeling van het Arboretum der Landbouwhoogeschool

No. 1

Wageningen

1934

• *Sorbus foliolosa* Hort.

door

H. J. VENEMA.

Onder dezen naam ontving ik enkele vruchtdragende takken ter determinatie. Daar mij bij nader onderzoek gebleken is, dat deze naam ook op andere kwekerijen voorkomt en voor zoover ik tot heden heb kunnen nagaan daaronder steeds eenzelfde soort aangeboden wordt, lijkt het me gewenscht om te wijzen op de onjuistheid van bovenvermelden naam. Determinatie met behulp van het bekende handboek van Rehder leidt dadelijk tot de soort *Sorbus Vilmorini* Schneid.

Sorbus Vilmorini is een struik of kleine boom tot een hoogte van ongeveer 6 m, met wijd uitstaande takken. De jonge twijgen zijn bezet met vrij lange, roestbruine haren, evenzoo de knoppen. De enkelvoudig geveerde bladeren zijn hoogstens 15 cm lang; zij dragen aan de basis een paar kleine steunblaadjes, welke meestal vroeg afvallen. Volgens Rehder bestaat elk blad uit 19—25 blaadjes; Bean geeft op 13—29 blaadjes. Deze zijn elliptisch-langwerpig van vorm, spits, 1.5—5 cm lang. Volgens de determinatietabel in Rehder zouden de blaadjes van het midden af gezaagd zijn. In de beschrijving wordt opgegeven, dat de blaadjes vrijwel van de basis af gezaagd zijn. Zij zijn aan beide zijden kaal; de bovenzijde is donker dofgroen, de onderzijde is meer grijsgroen van tint. De blaadjes zijn niet gesteeld; de hoofdas is zwak gevleugeld, gegroefd en dikwijls zacht behaard. De normale bloeitijd is Juni. Zooals zoovele planten, bloeide ook deze struik dit jaar voor de tweede maal in September en begin October. De bloemen zijn wit van kleur en staan in losse bloeiwijzen, welke een doorsnede van 6—10 mm hebben en roestkleurig behaard zijn. De bloemen zelve zijn vrij klein, ongeveer 6—8 mm doorsnede. De bloem wijkt overigens niet af van de gewone *Sorbus*bloem; alleen zij gewezen op de aanwezigheid van 5 stijlen. Dit aantal wisselt namelijk bij de diverse vertegenwoordigers van dit geslacht van 2—5. Een bijzondere attractie vormen in het najaar de rijpe vruchten. Deze zijn bleek rose-rood van kleur, met een gemiddelde diameter van 8 mm; de lengte wisselt van 8—14 mm.

Het vaderland van deze plant is gelegen in Z.W. China met name de provincies Yunnan en Szechuan, waar zij voor het eerst verzameld werd op de Mount Omei door Rev. E. Faber in 1887, die herbariummateriaal naar Kew zond. Twee jaren later (1889) werden door den Franschen missionaris Delavay zaden naar Maurice de

Vilmorin gezonden, die in 1873 in Les Barres een arboretium aangelegd had. De plant bloeide hier in 1896 voor de eerste maal en droeg in 1902 voor den eersten keer vruchten. In Engeland, met name in Kew, werd de plant pas in 1905 ingevoerd. In ons land is de



plant volgens mondelinge mededeeling van den heer S. G. A. Doorenbos, Directeur van de stadsplantsoenen in Den Haag, ingevoerd door Dr. de Wever uit Nuth (Limburg), die zijn materiaal betrokken heeft van Simon Louis Frères, Nancy. Door middel van den Heer Doorenbos, kreeg de firma Copijn ± 1919 enthout van Dr. de Wever.

Hoe komt het dat onze kweekers zoo weinig aandacht schenken aan deze plant? Zij is winterhard, stelt geen bijzondere eischen aan den bodem, groeit behoorlijk, hoewel niet overmatig sterk en laat zich volgens Bean gemakkelijk uitzaaien. Vooral in parken en eenigszins groote tuinen is zij, zoowel tijdens den bloei als in vrucht, een bijzonder aantrekkelijke struik. Zij wordt nog al eens op hoogstam gekweekt. Leonard A. Springer heeft in het jaarboek 1933 van de Ned. Dendrol. Vereeniging duidelijk aangetoond, dat deze

werkwijze nadrukkelijk te verwerpen is. Een afbeelding van *Sorbus Vilmorini* in: E. Silva Tarouca en C. Schneider, *Unsere Freiland Laubgehölze* (1930) laat zien tot welk een omvangrijke struik deze plant kan uitgroeien.

De plant is voor den eersten keer onder den naam van *Sorbus Vilmorini* beschreven door C. K. Schneider in het *Bull. Herb. Boissier*, 1906, sér. 2, vol. VI, p. 317. Een vrij goed gekleurde afbeelding met enkele bloemdetails vindt men in *Curtis's Botanical Magazine*, Vol. CXXXV, Afb. 8241, 1909.

Schneider onderscheidt een var. *typica*, waarop bovenstaande beschrijving betrekking heeft, en een var. *setschwanensis* met meer (tot 17 paren) en kleinere (nooit meer dan 1.3 cm lang en 0.45 cm breed) blaadjes. Behalve deze *S. Vilmorini* noemt Schneider ook nog *S. foliolosa* Spach, met de variëteiten *typica* en *pluripinnata* C.K.S. Daartuit blijkt, dat hij niet de opvatting deelt van de *Vilmorini* en *Bois*, die *Cormus foliolosa* Franchet = *Pyrus foliolosa* Wall. opvat. Volgens Schneider is zijn *S. Vilmorini* var. *typica* = *Cormus foliolosa* Franchet, waarmede, zooals we straks zullen zien ook andere schrijvers accoord gaan. Voorts beschouwt hij *Pyrus foliolosa* Wall. = *Sorbus foliolosa* Spach. Hutchinson (1909) sluit zich bij de opvatting van Schneider aan. Koehne (1913) heeft in *Plantae Wilsonianae* van Sargent de chineesche vertegenwoordigers van het geslacht *Sorbus* opnieuw bewerkt. Hij komt daarbij tot de volgende conclusies: *S. Vilmorini* Schn. var. *typica* Schn. = *Cormus foliolosa* Franch., wat dus overeenkomt met de opvatting van Schneider. *S. Vilmorini* Schn. var. *setschwanensis* Schn. wordt tot een afzonderlijke soort verheven: *S. setschwanensis* (Schneider) Koehne. Tot een afzonderlijke soort wordt evenzeer verheven *S. foliolosa* Spach var. *pluripinnata* C. K. Schn. en wel tot *S. pluripinnata* (Schneider) Koehne. Dan blijft er dus nog over *S. foliolosa* (Wallich) Spach var. *typica* C. K. Schn. Koehne meent deze met enkele andere waarschijnlijk tot *S. hupehensis* C. K. Schn. var. *syncarpa* Koehne te moeten rekenen. Wat nu de verschilpunten betreft tusschen *S. pluripinnata* Koehne en *S. hupehensis* C. K. Schn. eenerzijds met *S. Vilmorini* C. K. Schn. anderzijds volsta ik alleen met op te merken, dat *S. Vilmorini* een behaarde kelk en behaarde winterknoppen heeft, terwijl *S. pluripinnata* een kale kelk en *S. hupehensis* kale winterknoppen heeft.

Het zal nu ongetwijfeld van belang zijn na te gaan of, en zoo ja, welke van de hierboven besproken vormen op onze kweekerijen aanwezig zijn. Het Rijks-Arboretum zal gaarne materiaal ter determinatie ontvangen.

Ter aanvulling van het bovenstaande mogen nog enkele opmerkingen volgen. Bean (1919, 1933), die het geslacht *Sorbus* niet als zoodanig onderscheidt, maar het tot *Pyrus* rekent, noemt *P. Vilmorini* Ascherson = *S. Vilmorini* C. K. Schn. en *P. pluripinnata* Bean = *S. pluripinnata* Koehne = *S. foliolosa* var. *pluripinnata* C. K. Schn. Wat in het *Späthbuch* (1930) met *S. foliolosa* Spach bedoeld wordt is mij niet duidelijk; zeker niet *S. Vilmorini* C. K. Schn.

Geraadpleegde literatuur:

Bean, W. J. *Trees and shrubs hardy in the British isles*, Vol. II, 1919. Vol. III, 1933.

Hutchinson, J. in: Curtis's Botanical Magazine, Vol. CXXXV, 1909.

Rehder, A. Manual of cultivated trees and shrubs, 1927.

Sargent, C. S. Plantae Wilsonianae, Vol. I, 1913.

Schneider, C. K. Handbuch der Laubholzkunde, Bd. I, 1906.

Silva-Tarouca, E. en *Schneider, C.* Unsere Freiland-Laubgehölze, 1930.

Späth, L. Späthbuch, 1930.

de Vilmorin, M. L. en *Bois, D.* Fruticetum Vilmorinianum. Cat. Prim. 1904.

¹⁾ De beschrijving van *Pirus foliolosa* door Wallich in *Plantae asiaticae rariores* Vol. II, p. 81, Londen 1831 is door Vilmorin en Bois overgenomen in hun *Fruticetum Vilmorinianum*, Catal. prim. (1904), welke zij, zooals we reeds zagen, ten onrechte toepasten op *Cornus foliolosa* Franch. = *S. Vilmorini* var. *typica* C. K. Schn..